

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Sibenik na godinu donajanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Sibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para pet redak ili po pogodbi, te se primaju samo oni, koji se unapred plate. — Priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po pet redku. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne vraćaju.

C. K. Namjestništvu.

Namjestnik je odsutan ili bolestan, a pripremili su se u Makarskoj takvi izbori, da bi u istinu trebalo znati, tko odgovara za sve što se onamo radi u ime političke vlasti.

Je li volja Zemaljskog Odbora, kojoj podlaže C. K. Namjestništvo? Je li volja C. K. namjestnika Nardella, koji je odsutan ili bolestan? Ili zar odgovara koji njegov zamjenik, javnosti posve nepoznat? Ili je čak prepušteno sve C. K. poglavaru Simonelliju, koji ima u Beču na ministarstvu brata?

Pitanja su ovo, koja zanimaju osobito one narodne zastupnike, koji su na vrijeme tražili, da se doskoki nezakonitostima i oduzimanju najsvetijih građanskih prava onim obćinarima koji se priznavaju pravašima.

Vlast, koja ima bđiti, da bude svakomu dano i poštovano njegovo izborno pravo, pod izlikom da je c. k. Poglavar vlastan riešavati utoke kao hoće, nije se ni makla. I tako Makarska ide u susret izborima gdje 1/8 može izabrati isti broj viećnika kao i ostale 7/8. Treće tielo razdijeljeno na birališta kako je učinjeno u Makarskoj, gdje s jedne strane nalaze se sela kompaktna pravaška, a s druge sela gdje je pravaša dobra polovica, dava za posljedicu da ona trećina protivničkih birača može izabrati koliko i dvie trećine pravaša, čim se pravašima oduzme koji glas.

To se učinilo. Drugo tielo je pak oklaštreno na štetu pravaških izbornika. I nakon svega toga, razdioba na tri tiela po §. 13 izbornog reda nije provedena kao treba, samo radi izborne geometrije c. k. poglavara.

Da nedužimo, listine su tako sastavljene da velika većina biva pretvorena u manjinu. Tko je za to odgovoran? I mora li to tako udešiti?

Ili ne bi bilo pravednije i prema duhu i jezgri zakona dostojnije, da c. k. Namjestništvo naredi obustavu izbora, te uređenje listina prema faktičnim poreznim podatcima?

Ili mi jer smo pravaši moramo biti izvan zakona i gđe imademo većinu, da nam se nedopušta imati ju?

A zašto sve to? Zašto je sve to učinjeno, dokazivaju izložene imenice za gradski izbor saborskog zastupnika.

Prema njima imaju pravo glasa *mrtvi, talijanski podanici*, činovnici koji nemadu stalna boravišta u Makarskoj i koji su se odselili imadu više godina, te napokon obrtnici koji nisu prikazali još prijave obrta, a pravaša izpušteno preko 30.

Prema ovomu hoće se na svu silu otepi pravaškoj stranci 2 zastupnika na saboru u Zadru kao što se otepi 2 za carevinsko vieće.

I kao da za to listine nisu dostatne, mora se upriličiti i teror odozgor.

Postupanje oružnika, osobito igranske postaje je više nego dovoljno. Tu prijetnje, tu izazivi, tu uhodarenje, tu zabranjivanje i najnedužnijih razgovora kao u vrijeme obsadnog stanja, tu strohanje. Tu učitelji Antičić i Mihotić kao da su im zapovjednici, tako da gone i mirne ljude u 7—8 sati kući.

Sviet je uplašen i mora se čuvati tužba i progona.

Nu je li mi pravaši možemo podneti, je li mi možemo dopustiti, da nam se otmu dva zastupnička mjesta na saboru pokrajinskom? Mi koji u upravi zemlje nemamo udjela nikakvog da još dopustimo otmaganje sjegurnih mandata? da tako postanemo živalj bez prava i bez utjecaja na jedino zakonodavno tielo, gdje možemo uplatiti?

A zašto sve ovo? Ne znamo. Nu dok je na vrijeme, evo javnim putem pitamo: U Makarskoj zakonito stanje i zakonito izvršavanje zakonskih propisa u suštini njihovoj, a ne u formi.

Kad c. k. Namjestništvo zna da toga u Makarskoj nema, a da ne može biti mogućnosti

pravednih obćinskih izbora, *ono bi iste moralo obustaviti i pravu izbornika udovoljiti po zakonu.*

To isto mora se dok je na vrijeme učiniti i glede izbora za sabor.

Ne bude li c. k. namjestništvo stalo na kraj samovolji strančarskoj i hirima i mržnji stanovitih činovnika, onda mi ne znamo kamo ćemo svršiti.

Što znamo i što javno poručujemo jest, da stranka prava ne će pustiti, da se njezine pristaše postavlja izvan zakona.

I ovo napisamo, da se u svoje doba ne reče, da nismo na vrijeme upozorivali na posljedice.

Tražimo pravo i ništa drugo.

Jedinstvo stranke prava.

Da se vidi, kako i što pišu slavorsrbske novine o jedinstvu stranke prava, prenašamo ovdje doslovno bunčanje sudbeno uglavljenih špijuna i agent-provokatera, drugoga Kačanskog i Chlumetzkoga i najnovijih prepredavaoca hrvatske Atine njihovim „prijateljima“ Srbima.

Svak zna, da su to dandanas glasonoše „slobodoumlja“ i „narodne borbe“... Čingrije imadu obraza dakle pisati sljedeće:

„Bečka kamarila, koja skuplja sve niti politike monarhije u svojim rukama, kad je vidila, da prognonima vječalima i ukidanjem ustava ne može da slomi ovaj (novokursaški) zdravi pokret u hrvatskom narodu segnula je za drugim sredstvima. Kada je vidjela da preko Pešte ne može skršiti odpor hrvatskog naroda, kada nisu pomogli ni Rakodczay, ni Rauch, ni Tomasić, ni Frank, ni Krapac i Posilović sa jezuitima, onda je segnula za jednim drugim čovjekom, ovejanim crnožutim Šušteršićem. Plan je bio liepo udešiti“.

„Ona uloga, koja u Hrvatskoj i u hrvatskom narodu nisu mogli provesti agenti bečke kamarile i njezine ekspoziture u Pešti, povjerenica je dru. Šušteršić. On je ojednanput počeo govoriti o svojim simpatijama prema Hrvatima; izjavio za se trializam. Htio je najprije dobiti za sebe hrvatske zastupnike u carevinskom vieću. I dobio je naše „pravaše“. Onda je s njima učinio juriti na Dalmaciju. Uzprkos prosutoga novca Dalmacija je častno iz nametnute joj borbe izišla i ostavila ljagu na Šušteršićevim pravašima“.

„Sada je trebalo još predobiti Milinu grupu u Hrvatskoj. Znali su, da će tamo najteže ići. Ali se tamo za to najviše i radilo. Šegvić, koji je bio izstupio iz redakcije „Hrvatske Slobode“, udesilo se, da stupi opet unutra. Zagorac, koji je poznat sa svojih mešetarenja, činio je opet svoju. Da se kapacitira Paveliča, Šušteršić je komandirao u Zagreb prisnog mo prijatelja još iz djačkog vremena dra. Krstelja iz Sibenika. I Pavelič se najviše otmiao. Nije htio ići niti na pregovore. No zaprijetio je Zagorac, da izstupa iz stranke, govoreći, da ih ima još za sobom takovih. Aranžirala se večera kod Paveliča. Nešto Šegvić, nešto Zagorac, a najviše dr. Krstelj pri čaši šampanjca u Paveličevoj kući na večeri ovoga nagovoriše i on je pustio“.

„Tako je došlo do pravaške sloge. U koju svrhu? Treba li još govoriti? Stvar je jasna, da ne može biti jasnija“.

Što mi na ovo? U kratko ćemo, i to samo radi javnosti.

Špijuni mogu znati, da Šušteršić nije na nijedan način ulazio u posao jedinstva stranke prava, a da smo mi založili cilju svoju dušu za jedinstvo stranke prava najviše od kada smo opazili, kuda cilja izdaja novokursaša.

Nashe pisanje nam je svjedokom.

Od kada smo opazili i uvjericli se o toj naumijenoj izdaji, od onda također „navaljujemo“ na Dalmaciju, da je osiobodimo. Svjedokom nam je rad i u saboru i izvan sabora, te smo dokazali da ćemo ju osloboditi, uzprkos što imademo protiv sebi i bajunete i namjestnika Nardella i prosuti novac, o čemu da imade čovječtva mogao bi, ako itko, pripoviedati uprav sin, kako ga ono zvao Trumbić, „staroga ma-

garca“, a ne bi njegova novina govorila, kao i otac mu o „prosutom novcu“.

Nego ostavimo to, jer nema u Dalmaciji čovjeka koji nezna kako je „navala“ išla i kojim sredstvima se je utvaraško-demokratsko-srbskoslužnička banda održala.

A sada da im pripoviedamo, kako se je predobilo „Milinu grupu“.

Na upravu stranke prava u Dalmaciji obratili se uprav ljudi iz Miline grupe. Uprava delegirala Prodana, Drinkovića, Krstelja.

Kad su ovi bili u Zagrebu Pavelič je krstio sina i oni su bili pozvani na krstitke. Šegvića tamo nije bilo.

Eto tako je došlo do pravaške sloge. A kad špijuni pitaju, u koju svrhu?

Odgovaramo: stvar je jasna da nemože biti jasnija: U svrhu da se od izdajnika oslobodi domovinu.

Prvo zasjedanje novogparlamenta.

Ljetno zasjedanje novo izabranog parlamenta je dovršeno. Zastupnicima je javljeno, da će na novu sjednicu biti pismeno sazvani, a to znači, da su nastupili ljetni praznici. O duljini ovih praznika ne može se ništa pozitivna znati, no sva je prilika, da se ne će preveć oduljiti. Po nekim vjestima parlament bi se na jesensko zasjedanje imao sastati drugom polovicom rujna, a po drugim tek polovicom listopada.

Drugi pučki parlament dosad je dao bolje rezultate no prvi. U kratkom ljetnom zasjedanju moglo se je u par dana sporazumno izvršiti konstituiranje parlamenta te riešiti velevažno i škaljkivo bankovno pitanje, koje je za zadnjeg parlamenta zadavalo toliko brige, a da se nije moglo dovesti do nikakvog konkretnog stadiuma.

Ministar predsjednik barun Gautsch svakako je najmarkantnija ličnost u parlamentu. Mora mu se pripisati kao uspjeh, što mu je pošlo za rukom tako gladko se u prvom početku provući. Dosad je barun Gautsch zbilja vodio i znao sebi stvoriti momentanu većinu. Hoće li mu ta većina vjerna i disciplinovana ostati, to će ovisiti o njegovoj taktici i spretnosti. Stranke su ovog puta brižno izbjegavale sve stranačke sukobe, a to je jedna karakteristika prošlog zasjedanja. Nijedna nije hijela, da kakvim preuranjenim činom prejudicira svom držanju u jeseni. Politika stranaka je počivala.

Jesensko zasjedanje biti će i zanimivije i važnije. Stranke će iztupiti iz svoje rezerve, a barun Gautsch morati će pokazati svoje pravo lice, koje je sad brižno zasitirao. Tada će se vidjeti, da li je parlament zbilja djelotvoran i da li barun Gautsch u istinu posjeduje većinu. Ljetno zasjedanje je koliko-toliko pokazalo, da parlament imade volje za pozitivan rad. Gautsch je triput nastupio kao govornik, a parlament se je razišao pod utiskom, da je ovog puta na kormilu državnik, koji je u stvari prvi zaslužan za sveobće pravo glasa.

Pitanje je, što li će ljetno zasjedanje donijeti? Hoće li barunu Gautschu uspjeti, da rieši sva ona velika pitanja, koja čekaju parlamenta? Uvaživši, da je barun Gautsch zbilja spretn državnik, kao i to, da on uživa veliko povjerenje krme, onda se jasno razabire posljedica eventualne nedjelotvornosti parlamenta. Barun Gautsch bi bez sumnje, kada parlament ne bi bio djelotvoran, latio se skrajnjeg sredstva: razpusta parlamenta. A baš ovo može da bude kao dobar predznak Gautschevom uspjehu.

Jesen će svakako biti jedna od najvažnijih političkih doba. Jer pobuđuje veliko zanimanje i to, kako i s kim će barun Gautsch svoju većinu stvoriti. Njegovo dosadašnje obzirno postupanje veli, da se ne će prenatgiti.

U ostalom jesen je tu, te će se brzo biti na čistu i s ovim.

Obćinski izbori.

Obćinski izbori se dosad ponajveća izveli u omanjim obćinama. Osim Zadra, gdje su izabrani Talijanaši bez borbe, jer se Hrvati ne prikazaše, izbori se dovršili ili su još u toku samo u seoskim ili vanjskim obćinama. Važnija mjesta dolaze na red ovo dana.

Od dosadanjih rezultata poznati su ovi: U Obrovcu sporazumno je izabrano 14 članova Utvare, a 22 srbske stranke.

U Sućurju na Hvaru su sporazumno izabrani pristaše Utvare i demokratske stranke.

U Vrgorcu izabrani su sami utvaraši.

U Staromgradu su većinom izabrani Utvaraši i demokrati, a u trećem i drugom tielu po jedan pravaš.

U Vrlici izabrani su pristaše dosadanje srbske obćinske stranke.

U Budvi i Tivtu sporazumno provedeni izbori.

U Perastu u svim trim tielima izabrani pristaše došadašnje obćine.

U Lastvi u III. i II. tielu izabrani su pristaše došadanje obćine, a u I. tielu šest članova opozicije.

U Prčanjju se biralo po dogovoru, u Sušici pobiedila opozicija.

Na Muću sporazumno birani utvaraši i demokrati.

U Korući Utvara je izabrana. Glasovale su listine. Opozicija se morala povući pred bezakonjem.

U Nerežišću su izabrani Utvaraši.

U Kninu bez borbe izabrani pristaše obćine.

U Špani i Stanomu izabrani demokrati.

U Orebićim izabrani pristaše obćine u III. tielu.

U Sućurcu bila je žeštoka borba. Pravaši, koji imaju većinu izdijose u borbu proti koaliranim utvarašim i demokratim, koji su dosad na obćini zapovjedali. Da je bilo pravaša, pravaši bi nesumnjivo bili pobiedili, no razne izborne makinacije i prijavštine, u kojima su utvaraško-demokratske perjanice u susjednom Splitu majstori, dadoše pobiedu koaliranim protivnicim pravaša. Ova je borba bila po svoji prilici pri ovim izborim najžešća od dosadanjih. Utvara i demokrati naravno da nisu štedili ni birali sredstva.

U III. tielu pravaši su imali 132 glasa proti 230, u II. tielu 30 proti 40, u I. 6 proti 10.

Na Šolti je pobiedila pravaška stranka sa listinom dra. Jose Mladinova, koji nije načelnikom izabran, kako je pogrešno bilo javljeno.

U Omislu izabrano je sporazumno 30 pravaša i 6 od ostalih stranaka.

U Lopadju III. i I. tielo biralo pravaše, a II. 6 viećnika izvan stranaka.

Ovo su dosad poznati rezultati. Od svih ovih obćina nijedna nije otepa pravašima. Pravaši su svugdje sačuvali svoj posjed, a obzibilno ugrozili protivnicim ugrozili Sućurac. I da nije bilo stare prakse, ova bi obćina bila pala. Inače dosad sve teče prilicno tromo i mlitavo, bez senzacije, kao da izbori i nisu. Stari izborni sistem još je kadar da služi utvaraško-demokratskim topcima kao slamka.

IZBORI U ŠIBENSKOM KOTARU.

Obćinski izbori u Vodican svršili. Po kompromisu izabrano 17 pravaša i 13 pristaša hrvatske stranke. U upraviteljstvo dolazi načelnik i 3 prisjednika pravaša a 3 prisjednika hrvatske stranke. Do sada ova obćina kroz zadnju šešigodišnju periodu bila u rukam hrvatske stranke.

Izbori u Zlarinu svršavaju danas. Pravaši ne sudjeluju.

U Tiesnome došlo do kompromisa: pravaša 18 s 3 prisjednika; utvara drugih 18 i prisjednika 3. Načelnik g. Krste Obrator.

U Šibeniku izbori počinju u ponedjeljak sa III. tielom.

U Skradinu počinju izbori na 21. o. mj.

Portreti sinjskih kampijuna.

IV.

Plemić de Grisogono. Stari su mislili, da je stoicizam neka igra duha i neka ideja slična Platonovoj republici. Stoici su himili, da se može živjeti u siromaštvu; biti neosjetljiv na uvrede, nezaljubljen, gubitak prijatelja, roditelja i imanja; s prezirnom hladno u oči smrti gledati, kao nešto indiferentna, što ne može ni razveseliti, ni ožalostiti; biti u najgroznijim mukama, a niti zajaukati, niti uzdahnuti, niti suze pustiti. Njima se je mililo ovakovu utvaru kreposti nazivati mudroču.

Ovakvo su stari mislili; ali naši moderni ljudi, koji su srknuli hladne Vitave, koji su se ogrrijali na žarkom srcu velikoga pana Masarika, svojim su životom dokazali, što se starim činilo utvarom, da je to zbilja nešto realna u najvećoj mjeri.

Veliki pan svojom orijaškom pojavom na pozornici svijeta sve je više duhove k sebi privlačio, kao nekome magičnom silom, svoj im nauk na sitno drobit, s njim ih pitao i slao po širokom svijetu, kao nove apostohe, kojim je namijenio veliku i ozbiljnu zadaću preporeda ljudskoga roda na čvrstim temeljima samoprogornog stoicizma.

U ovoj plemenitoj misli i na našem se slavenskom jugu pojavile mnogi napredni duhovi, sve zgoljni domaći sinovi, koji svojim izgednim i krepostnim životom, a onda visokim mislim i osjećajim stadoše svijestiti našim neuki i mukotrpni narod i kazivati mu nove puteve sreće i slobode.

Jedan od najduševljenijih i najgenijalijih apostola useli se u „zarobljenu cetinsku krajinu“, pa nam donese divnu stoičku nauku, prokahanu na hladnoj Vitavi. I mi se oćutismo, da smo ljudi, kojim sudbina u blizoj budućnosti dosudila neku veliku ulogu u ljudskom društvu.

Taj ricki čovjek, napredni duh, glavom vam je plemić Grisogono.

Zadojen najvišim mislim i osjećajim svega, što je liepo i dobro, zaljubljen svim žarom svoga plemenitoga srca u narodnu sreću, okupio oko sebe sve najodličnije kampijune našega mjesta, pa iz petnih žila pregno, kako da oslobodi ovu tužnu „zarobljenu krajinu“.

Udar nadje iskru u kamenu, a kamo li ne će njegova uzvišena rieč u svim blagorodnim dušama naći i razpaliti plamen naprednoga rodoljublja. U njegovu se kolu nadjoše svi Tripali, Cinjole, de Bradč-i, Tome, Videbe, Majani, Arič, Grabovci, Ugrini, uoče svi narodni dobrotvori, koji djelom i besjedom narod zadužili. Srodne duše mislima i uzgojem složnim silam stadoše njegove spasonosne ideje raznositi i na njima zidati narodnu slobodu.

U kratko vrijeme postigao je slavnih uspjeha, pa je nade, da će brzo svoje djelo kraju ipvesti, sebe prodičiti i u narodu harnu uspomenu na sve vjeki ostaviti; da će svojim slavnim djelom biti podiči spomenik *aere perennit*. Ovakvo obćenito misle naši napredni krugovi.

Ovaj epohalni kampijun omalena je stasa, okrugle glave, izbuljenih očiju, debelih usana, koji deblje kože, naborana i svedena čela, širokih pleća, dugih ruku, kratkih noga. Struku mu je zdepasti, pogled mutan, lice ozbiljno. Hoda je brza, besjede munjevite. Kad govori tresu glavom, obrve diže i spušta. rukam maše i lama. Psiholog će odma po ovoj vanjskoj pojavi zaključiti, da se tu krije genijalna duša. Po Descurevovim uputama jasno izbiju sve njegove osobine, sve njegove sklonosti prema višim idealim.

Karaktara je postojana, premda prama svojoj nauci radi obćega dobra, često ga mienja. Napredna stoička nauka uči, da čovjek, koji se često mienja, nije jedan čovjek, nego, da je tu više ljudi. On se umnaža toliko puta, koliko je raznih prigoda; on je svakoga časa ono, što nije bio; on će u brzo biti onaj, koji nikad bio nije. Ne pitajte ga, koje je misli; nego kakove su njegove misli; niti, koje je volje; nego, koliko je vrsta njegove volje?

Prama tomu, on moćno djeluje u društvu i uvijek pobire najslavnije uspjeha u svome izlavlome radu. On sada zida, a sada ruši; sada se smije, a sada plače; sada je miran, a sada biesni... Tako naravno biva u redovim njegove napredne vojske; ali, kad se radi o sredovječnim natražnjacim i njihovoj nauci, tada je nesmiljen; tada nema sile, koja bi ga zastavila u njegovom naprednom rušenju.

U Bajagiću bio Judin sin, vjerni njegov pristaša, koji u tom neprosvjetljenom selu sijao sjeme naprednoga nauka; a u tome ga plemenitome radu pričio natražnjak Grucica. Ovdje planuo svim žarom naprednoga srca, pa udri po Grucici žestče, no je ikad don Quixote udario na svoje protivnike. Bojne poljane obiju „Sloboda“ pušile se od njegovih vitezkih navala; stao svojom plemićkom nogom za vrat crncu i nad njim podigao stotine križa, tih sredov-

vječnih simbola robstva, koje našao po Bajagiću.

U naprednom taboru pobjeda se orila, pobjedonosnom se vodi triumfalna kola zgradila, svi njegovi pouzdanici, a nada sve krepostni vitez don Rodrigo, ljubili ga i grili, pa opet grili i ljubili. Svak se nadao, e smo u oči sretnoga dana oslobodjenja „zarobljene krajinu“. Mislio se: narod je progledao, da će opet povjeriti obćinu, ili bolje kravu sa četrdeset i osam sisa, neka ju slavna Tripalova dinastija timari i muze.

Ali *glupi seljaci* od časa do časa pokupili križe, pa ih survali na njegovu plemićku glavu. Crnac se u slavi ustao; a njemu prišli naslove: lažac, kleveknik, varalica itd. E, što čete, još prosvjeta nije dopria do toga zalupanoga i *poživinčenoga* sela.

Nego, kada se javila zviezda neobične ljepote i veličine na cetinskom nebu: kada došao genijalni Kolumbatović i našem naprednome svijetu nekud ljepše bilo. Kad još k tomu prosuo svoj blagoslovljeni sjač prokušani i osvjeđeni rodoljublju, e tada se mislilo, još koji čas i narod će do svoje slobode doći: zet br. 2 iz Beča će zlatnu kišu proljevati, a djedova dinastija unapredjivati zapuštenu krajinu sa svoga staroga mjesta.

Dragi Bože, puste li tada radosti u Grisogonovoj plemenitoj duši! Ni siromaštvo, ni siromaštvo, ni nevarnost, ni ništa na svijetu nije ga strašilo. Letio je i po noći i po danu po tužnoj krajinu i javljao zoru dana slobodnoga.

Ali, opet nada-varalica prevarila i tužna krajina ostala u starom sredovječnom robstvu. Rados se promienila u žalost; ali stara uztrajnost ne izdala: on udri po glupim seljacima sa *petičijam* i tako sakupljaj novac za crnej dane. Ni druga napredna sredstva ne pustio u miru, nego nastoji, kako će natražni ljudi bit meksi po kostima, nego po trbuhu, pa tako sposobniji, da postanu svoji na svojemu.

Sviet i ako ga sada kune, on se ne smučuje; on je svjestan svoga visokoga naprednoga zvanja; on je svjestan, da dobro radi, a „*conscia mens recti famae mendacia ridet*“. Brige njega: ima, tko ga razumi.

Gradjevna djelatnost u Šibeniku.

Nakon mnogogodišnjeg skoro potpunog gradjevno zastoja u našem gradu, grade se u posljednjem lustrumu kuće na sve strane u području naše napredne obćine. Bez pretjeravanja možemo uztrditi, da u cijeloj Dalmaciji jedva ima obćina, koja se, može izkazati sa tolikim gradjevnim pokretom kao Šibeniku.

Službena statistika o podjeljenju dozvolama za novogradnje u šibenskoj obćini utvrđuje gornju činjenicu sljedećim podatcima:

Godine u gradu	po odlomcima	ukupno
1907	61	40
1908	63	44
1909	37	27
1910	52	24
1911	34	20

Teukuća godina koja još nije iscrpljena, te će predvidljivo donieti još koju novogradnju, iztiče se osobito podizanjem oveh zgrada. Tako su među ostalim podjeljene dozvole za gradnju trokatinca Brači Ilijadica, Anti Bontempu, Mati Matačiću, Dumi Čeko i Niki Rossi-u, Marku Mirkoviću za dvokatnicu, dok ovamo spadaju i dvokatni ljetnikovci (vile) Dra. Kurajice i nasljednika Ante Inehiostra.

Ovaj živahni gradjevni pokret nesumljivi je znak napredka našega grada i naše obćine, i to tim više što kućevlastnici nastoje, da im zgrade budu moderno izvedene, a počima se poklanjati pažnja i vanjskom arhitektonskom ukrasu, na koji se u Dalmaciji u obće doslie malo ili ništa pazilo. Stoga n. pr. stranci onaj veliki niz novogradnja na novoj obali u Zadru označuju naprosto „vojarnama“.

Izvadjanju stanbenih zgrada ima sa strukovnog gledišta doduše raznih opravdanih prigovora, napose gradjevni pravac i nedovoljan obzir na propise gradjevnooga reda. Nu ovaj se prigovor ne tiče samo Šibenika, nego na žalost gotovo ciele Dalmacije, ne izuzevši Zadra, gdje na staroj obali izgradnja jedne kuće radi neurednog pravca udara upravo barbarski u oči. Čini se prema tomu, da stranke griše na račun gradjevnooga reda, koji je oćividno manjkav i nesavremen, pa bi ga trebalo barem novelirati, ili zamjeniti strožije provadjanje njegovih ustanova.

Jedna neutješana strana razvika gradjevne djelatnosti sastoji svakako u tom, što sve radnje ne izvadjanju domaći obrtnici, i to ne samo lokalni, nego i provincijalni, pa žaličobe strani poduzetnici i obrtnici crpe korist, koja legitimno pripada našima. Nu ovo pravdom i korektno načelo, koje se u drugim naprednim zemljama vrlo strogo vrši, nije u nas praktično sasvim provedivo, jer na žalost ne razpolazemo sa

dovoljnim brojem osposobljenih obrtnika raznih poslovnih grana, a dosljedno tomu ni sa radnicima. Naši su obrtni oćnosaji, kad ih se prosudjuje sa strukovnog gledišta, upravo nevjerojatno nepovoljni, te neodgovorno traže rjemedure. Manje nehaia sa strane domaćeg elementa, a više djelotvorna mara sa strane javnih oblasti, napose ministarstava na svim područjima državnog promicanja obrta, izumilo bi naš mali obrt iz njegova s veće strane primitivnog stanja, što bi zemlji i narodu moralno i materijalno silno pomoglo. Pogledom u rukotvorni i mali obrt u obće zauzmlje Dalmacija žaličobe najzadnje mjesto među austrijskim pokrajinama, pa bi s toga podvostručnim silama trebalo pregnuti, da se mnogostrani propusti poprave te sustavnim radom stvore preduvjeti za uspješniji razvitak ove važne grane narodnog gospodarstva.

P—ć.

Iz grada i okolice.

Ordrebe glede smeća. Obćinska uprava izdala je javnim oglasom odredbu, kojom se strogo zabranjuje izbacivanje i izmetavanje smeća na ulice. Za držanje smeća valja da gospodari upotrebljavaju naročite sanduke (skrinje), koje služičad ima izpražnjivati u pomoćtačka kola. Pomoćtači će redovno dva puta dnevno prolaziti kroz ulice, te se zvoncec najavljuvati, a tad se rećeni sanduci imadu odmah izneti i u kola izkrenuti. Dosljedno je jednako strogo zabranjeno proljevanje smradne vode po ulicama, bilo s prozora ili s vrata, a isto tako oćetranje prašine s prozora na ulicu, te svi takovi slični činji, koji su na uštrb zdravlja i čistoće, i to pod prietnjom globe. Upozorujemo gradjanstvo, da se rećenih odredaba već u vlastitom interesu drži, te da o njima obavieste i svoju služičad, jer su oni za njihove propuste odgovorni.

Mjesto odvjetničkog konceptienta traži svršeni pravnik sa svim ispitima. Pozna hrvatski, talijanski, češki i njemački jezik. Nastup odmah. Odgovori pod P. S. Starigrad na Hvaru. Poste restante.

Posljedice loših godina. Usled velikih zaraza, koje su napale na vinograde u području naše obćine, te raznih elementarnih šteta, provedeni su u zadnje tri godine veoma značajni odpisi od poreza, a dosljedno tomu umanjio se je i prihodi od obćinskoga nameta. Ovaj neugodan pojav oćetčava šibenskoj obćini izvadjanje raznih namuženih investicija, poimeince proširenje kanalizacije, poploćanje ulica, izgradnju javnog zahoda, postavljanje javne ure i gradnju obćinskoga doma. Sve su ove investicije ne samo nužne, nego i prešne, te će naša obćinska uprava biti sretna, ako čim prije dođe u položaj, da ih u interesu našeg grada naškoro ostvari. Mi se nadamo i želimo, da uoće gospodarstvene prilike našeg pućanstva krenu odlučno na bolje, te da obćinskoj upravi omoguće, da i u iztaknutom pravcu posvjedoči svoju brigu za dobrobit i napredak Šibenika.

Toranj stolne crkve. Za izgradnju tornja stolne crkve sv. Jakova sabralo se je doslie oko K 50.000. Taj iznos nije dakako dovoljan, te će manjkajući dio imati da doprinesu vjernici i država. U koliko smo obavješteni izradnje su međutim načrti za gradnju novog tornja, te su središnjoj komisiji za čuvanje starinskih spomenika predloženi na odobrenje. Od izjave rećenog povjerenstva zavisi li će tečaj daljnje akcije, nu predježno se dakako ne može ni predviđati, kad će gradnja otpočeti.

Jedan umjetnički talenat. Privatna učiteljica vezanja, gospodjica Vjekoslava Mikalević, koja je u našem gradu poznata kao vrstna pjevačica iz škole maestra Petra Zuljanija, pokazuje osobito nagnuće za kiparstvo i slikarstvo. Akademski kipar Meštrović, naš slavni zemljak, bivši onomadne u Šibeniku na prolazku, imao je prilike, da razgleda neke kiparske radnje rećene gospodjice, te je izjavio, da one pokazuju nesumljivi umjetnički dar, koji bi sustavnim školovanjem trebalo razviti i usavršiti. Usled toga počeli su neki naši gradjanji nastojati, da osiguraju mladoj umjetničkoj samoukijni sredstvo za školovanje, jer je ona sirota bez oca i majke, te u znoju lica svoga zaslužuje svoj svagdanji kruh. Mi dotično nastojanje najtoplije preporučujemo pažnji naših gradjana.

Izvoz drvila. Pod skladištem Steinbeiss kreć drvlje za Kanarske otoke parobrod „Steinbeiss“. Jutros je parobrod „Veneto“ odputovao kreć drva i celuloze iz naše luke za Mletke.

Vrieme. „Naše Jedinstvo“ informirano je o našim stvarima veoma istinito. Tako nosi, da je prošle subote u Šibeniku bila jaka oluja, dok je bila tišina. Veli da je pala silna kiša i nanila štete, a nije ni kapi. — Oluja ti u glavi Antonije!

Vrućina. Bila je za dva dana nešto pustila, pak udarila opet. Nešto se naoblačilo i rek bi da će kišiti. Bože daj!

U eri uredjenja jezičnog pitanja. Na željezničkoj postaji u Šibeniku još nije maknuta tabla napisana samo *njemački i talijanski*, kojom se upozorjuju putnici, da legitimacije za popust drže spravne u ruci.

Popravci. Napokon poslie toliko tužaba počelo se je sa popravcima u Vrućinama. Konal se je počeo graditi, ali pri tomu opažano jedan grdan nedostatak. Cievi su preuzke. Zašto to? Zar se nisu mogli promieniti šire cievi, koje su u svakom pogledu zgodnije i praktičnije.

I drvena obala, koja se je ovo dana srušila sa kopnene strane, počela se popravljati. A za sve ovo trebalo je toliko tužaba, rekriminacija i predbacivanja. U nekim stvarim bi ipak bilo vrijeme, da vlasti budu malo zauzetnije i... brže.

Tvornica „Sufid“. Usled sve to vseh izvoza karbita i umjetnog gnjaja povećala je broj radnih sila.

Dinamitardi. Glasoviti dinamitardi na Krci i Pukljanu stali su prietiiti suseljanima ako ih ovi oćadu. A kama motori na benzinu.

Pomorske ratne vježbe. Ratna mornarica kroz ovu sedmicu izvadjala je vježbe van Šibenika danju i noć. Oćranje topova dopiralo je u grad, a okolni otoci bili su rasvjetljeni reflektorima ko po danu. Prizor je bio veoma liep, a za stručnjake poučan.

Brača Sokoli, koji polaze u Zagreb na slet upozoruje se ovime na polazak redovnih vježba, koja će se obdržavati od ponedjeljka počamši svaki dan. Ona braća, koja iste ne bi polazila, ne će biti pripuštena na slet. Uprava.

Ratni brodovi „Sigetvar“ i „Zenta“ ušli su noćas u našu luku.

Dar „Ubožkom Domu“. Gđjica Mika Rocađarovala je „Ubožkom Domu“ K 50, da počasti uspomenu Giocondo de Petris. Uprava na daru najharnije zahvaljuje.

Pokrajinske vijesti.

Pišu nam iz Drniša. Prigodom narodnog blagdana Slavjanskih Apostola sv. Cirila i Metodakupilo se je u Drnišu K 88.24, pare te ova svota bi poslana dne 22 srpnja družbi sv. Cirila i Metodaka za Istru u Opatici na čekovni račun pod brojem 37.619, a doprineće p. n. gospoda: po K 10 Obćina Drniška; po K 5 Ivan Skelin, linka ud. Skelin, Dr. Jere Grubišić, Dr. Ivo Buić, Dr. Medini, B. Medini; po K 2 Josip Krelja, A. Mladineo, O. Ante Bilonić, Stipe Buzolić, Ivan Meštrović, Dr. Dušan Ilević, Toma Pelicarić, Hotel Sokol, Josko Nakić p. Marka, Nikola Vežić, Dušan Miović, Dr. Božo Štambuk; po K 1.30 Abonati Hrv. Sokola; po K 1 M. Popac, Z. Pelicarić, A. Endlicher, R. Ljubić, Ivan Kušpilić, Niko Popac, S. Novak, Ivan Smolčić, M. Čović-Plenković, Petar Jakovčev, Ante Zenić, Mate Kulušić, Ivan Eršić, Toma Mudronja, Mate Uroda, Josip Topić, Šime Ostojić, Ante Šurkaj; po 60 para Pava Pendlj i Josip Uroć; po 50 para Lederer H., Pava Schetina, Miće Vodanović, Roko Šarić; po 40 para Marko Jerković; po 30 para Ilija Bjeđević; po 20 para Petar Pauk, Marko Bitunjac, Ive Labor i Niko Mijanović; po 14 para X. X.; po 10 para Grubišić.

Živili darovatelji i našli što više nasljedvatelja!

Alkarsko društvo. Sinj, 2 kolovoza. Anomalije, koje se počinjaju u ovome društvu dospjele su svome vrhuncu. Odkako je famozna Tripalova dinastija stala pobirati poraz za porazom, od onda se sve malo po malo ova junačka institucija izradjala tablor u „gospodskopućkih rodoljublja“.

U tu se svrhu izključivalo naše ljude pod raznim izlikam; a Tripalove kavaze svih mogućih boja utiskivalo, S ovim načinom danas „rodoljubni“ Grabovci sačinjavaju polovicu društva. Sve su časti u njihovim rukam, i ako se s ničim drugim podičiti ne mogu, psim s tim, što su zagrijani za srećom boljih vremena ove „tužne zarobljene krajinu“.

Oni su mogli i po više mjeseca odsjediti u tamicam, a da nisu okaljali vitezku alkarsku čast; a Tomaševići, slavni koljenovici, samo za to, što su tobože uvriedili „dićnoga“ svrzi-manjuju Grabovca, ne mogu imati mjesta u društvu!

Stari je običaj da vodja, poslie junačke igre, s kratkim govorom izvise historijat i svrhu alkarskog društva. Nego odkako je izabran vodjom obćinski pisar Grabovac, koji je u četiri godine absolvirao prvi razred gimnazije; od tada javnost mora slušati svu mudrost gospodsko-pućkog programa. U njegov govor ulaze Tripali, Maci, Srbi i u obće sve, što diše „slobodnim duhom“ i sve, što uzdiše za zlatnim vremenima Tripalove dinastije...

GRIMANI ARTUR i drug

Priporjedaju oni, koji su čuli, da će vodja ove godine na kraljev dan držati svoj najsjaj-niji govor, svoje remek-djelo, u kome će žigo-sati sve grobare Tripalove vlade. Taj bi govor imao biti generalni panegirik *sveteloga srbs-tva i napredne misli*. Da ovaj govor mora biti nešto osobita najboljim je dokazom, što je nikao iz sveslavenskih moždana propaloga plemića.

Sami ne znamo, kome bismo se obratili, da se sprječie kojekakve neugodne posljedice. U Roccovoj eri sudjeno je pravašima mirno gledati i slušati, kako im, pa i najniži stvorovi, vriedaju njihove hrvatske osjećaje.

„Nad nama je nebo (c. k.) zatvoreno — ne prima nam plaća ni molitve“.

Pišu nam iz Splita, na 28 tek.: „Već od nekog doba per-sistentno govore ti jezici, da njegova preuzvi-šenost gosp. barun Nardelli ne ča u pensiju prije nego pridigne još jednog člana svoje dinastije, biva glavom svog rodjaka Petra Nar-della, profesora ovdje u Spljetu, a brata onoga na carinarskom uredu u Kotoru.“

ZAPLIENJENO.

Ta on je, nekoć italo-srbo-hrvat, sada izraziti talijanaš glasovao otvorenom ceduljicom, sva-komu je pokazivajući, za Betizzu, da steče simpatije talijanaša, i da olakoti rođaku posao, koji vele, će ga nositi ne kao Nardella nego kao Talijana za talijanski zavod.

Svakako ćemo, kad se situacija razbistri, bude li zaslužilo, povratiti se na predmet.

Krv pravedna prolivena u Kaštelim. Pišu nam iz Novog: Šimetovska klika u Kaštelima nakon svakovrstnih nasilja: rušenje na-sada, razbijanja kipova, navala na kuće pravaša, posilila se je i jučer je napokon ponovno proliła krv.

Šimetini slugani: Roko Katinać navalo je bajunetom za koju kažu da potječe iz Šimetine kuće, najprije na Matu Perana i na Baru Bo-žića sa svakojakim prijetnjama, a onda je prava i nedužna osamnaestogodišnjeg dječaka Marina Bilušca probio istom na mošnjama zadavši mu pogibeljnu ranu, da se biedan mladić sada bori sa smrću. Svemu tome bili su prisutni i žandari. Promislite, da niese nikamo stvar na-javili, niti su došli zapitati ranjenika koji se smrću borio što je i kako je. Brat je ranjen-ikov išao sam na sud i doveo komisiju. Lječnik obćinski, poznati dr. Rossignoli, čije je stran-čarsko ponašanje već zgadilo ciela Kaštela, i koji nam hvala dobrom Bogu odlazi, ponio se je u ovoj stvari škandalozno.

On je najprije stao vikati: zašto ga se zove za te malenkosti. Onda je pregledao ranu, koja je oštetila unutarnje organe, da bolesnik mokri krv i bori se smrću i htio ju jedno-stavno — zašiti. Obitelj i ranjenik tome su se oprli i onda je jedva popustio. Onda je stao vani Rossignoli u kafani da javno brani ubojicu Roka Katinaća, jer da nije on to bio nego nje-gov brat. A svjedoka ima na pretek, koji su prisutni tome bili.

Napokon je išao Rossignoli, po nalogu Šimetinu, u Trogir na sud, kad je doznao da je brat ranjenikov išao da prijavi stvar, jer reče da Bog zna što će ti ljudi izlagati.

Ponašanje dr. Rossignola neka sudi javnost.

Drugi Šimetin slugan Injacio Tramfić, grdo je ranio na oku dječaka od kakvih 15 godina Jakova Vrilara.

Nakon ovog kritičnog dana, zločinci ne samo da šeću nesmetano, neprijavljeni, nego im je u znak slavlja poznati seoski . . . te obćinski viećnik i Šimetova desna ruka Ivan Manjatera Radun napravio danas marendu.

Ovo osvjetljuje kukavičluk i razbojstva, koja se u Kaštelima zgadjaju blagoslovom ze-maljskog odbora i . . . itd. itd.

Sumnjivi slučaj kolere? „Poglavarstvo sinjsko, kako čitamo u „Smotri“, javilo je, da se na Dicu pojavio sumnjivi slučaj kolere. Bolesnik se zove Jure Jokan. Sve mjere oprez-nosti su preduzete.“

Književnost i umjetnost.

„Šteklis“, Izašao je 2. i 3. broj „Šteklis-a glasilo starčevićanske omladine sa sljedećim sadržajem: Kerubin Šegvić: Pedesetgodišnji rad stranke prava, A. G. Matoš: Epitaf bez trofeja. Anton Debeljak: Pesen trpinov. Augustin Uje-vić: Naše Vile. Nikola Polić: Tišina. Ljubo Wiesner: Kontemplacija. Zvonko Milković: Vjetar. Ivan Buratović: Cviet. A. U. Među urednikom i saradnikom. A. G. M.: Preporučivana neuspje-lost. Jerolim Miše: Kirijaš. M. V. Maržik: Fragment. Augustin Ujević: Gijuka Begović. V. B.: Akademici nisu ono, što su nekad bili. G.: Naša politika. Bilješke: Politika. — Knji-ževnost. — Umjetnost. — Djačke vesti. — Aforizmi. — Ciena ovom dvobroju je 80 filira. „Šteklis“ izlazi početkom svakog mjeseca. Ciena mu je do konca ove godine 4 K. Novci se šalju na upravu „Šteklis-a“. Zagreb Gundulićeva ulica br. 26 a rukopisi na Matu Škarića, Za-greb, Univerza.

Program c. k. Velike državne gimnazije u Zadru za god. 1910—11 primismo sa zahval-nošću na prikaz. Sadržava liepu studiju prof. Josipa Gyra „Kako je karakterizovao Sivije 24 te školske vesti.“

Izvjestaj c. k. velike realke u Splitu za školsku godinu 1909—11. Sadržava jednu geo-metrijsku radnju prof. Juraja Božičevića te školske obaviesti.

Preporod, glasilo obćinskih činovnika. Primismo 7 broj ovog lista. Od neko doba opažamo, da je ovaj list podpuno zabradio i da mješte nužne vanstranačnosti zauzima neka osobita stanovišta političke i kulturne naravi, koja se kose sa mnenjem velikog broja obć. činovnika. Jeli to zadaća tog „Preporoda“?

Priobćeno*).

Advokatski demokratski organ u Spljetu, za to što sam mu poručio neka mete izpred svoje kuće da ima šta, kad, na mjesto da *kro-ničarski* javi rješenje konflikta — kako je on nazivao — između mjestne odvjetničke komore i Vrhovnog Suda u Beču i da me je odbor spljetske odvjetničke komore upisao u imenik odvjetnika sa sjedištem u Spljetu, proti svakom novinarskom pravilu i proti najelementarnijem načelu pristojnosti i uljudnosti, dirao je u moje vjerske i obiteljske prilike, piše:

„David Mandolfo radi našeg pisanja napada u „Hrvat. Državi“ na najbezobrazniji način dr. Smodlaku, premda znađe, da on radi zaposle-nosti nikako ne nadzire naše pisanje. David je ostao David. Pridržao je sve karakteristike, a u prvom redu onu koju Niemac nazivlje „Kekheit“. On je „kek“ i ništa drugo već „kek“. Ako baš hoće da na druge pljuje sa „pfui“ onda neka najprije pljuje na sebe, jer je on od naj-veće i najkompetentnije vlasti proglašen „nedo-stojnim“, a ovi se tek traktiraju za „pljuči“. Ili bi zar gosp. David želio i sada imati kakovu komisiju? zbilja, pfui!“

*) Za članke pod ovim naslovom Uredništvo ne preuzima nikakove odgovornosti.

PAPIRNICIA

Gramofonske ploče po 60 helera komad.

Zar nezna organ na koga se je uvijek pljuvalo? Ja ću mu kazati. Pijovalo se je na izdajnike, denuncijunte, i klevetnike.

Za *kekstvo* i za *nedostojnost* odgovarati će urednik kaznenom sudu, za *komisije* poziv-ljem organ da razjasni čisto i bistro što je to, ali ne samo u organu nego i meni lično pred dva svjedoka ili jednom otvorenom dopisnicom pak ću mu onda dati prigodu da nastupi i dokaz istine.

Suviše pak u pogledu nedostojnosti poslao sam organu ovaj

Izpravak:

Nije istinito što se u broju 59 od 26 srpnja t. g. tvrdi da me je najveća i najkom-petentnija vlast proglasila nedostojnim, već je istinito, da pošto je najveća i po tom najkom-petentnija vlast — a to je Vrhovni Sud u Beču — našla da su dielom neistiniti a dielom ne-izpravni razlozi zbog kojih mi je odvjetnička komora bila uzkratila upis u imenik odvjetnika sa sjedištem u Spljetu, ukinula taj zaključak, dozvolila upis i naredila odboru odvjetničke komore da ga *odma (sofort)* provede, što je on i učinio, te proveo moj upis u imenik od-vjetnika sa sjedištem u Spljetu. dne 8 svibnja t. g. Savjetnik **D. Mandolfo** odvjetnik.

Odgovori uredništva.

G. N. A. — Makarska — Ocjenu o knjizi dra. Frane Madiraze „Storia dei Comuni Dal-mati“ ne možemo donieti, pošto uredništvo ju nije dobilo na ogled.

Gg. dopisnicim: umoljuvamo svu gg. do-pisnike, da nastoje u svojim dopisim biti što kraći, jer nam prostor lista ne dozvoljava duge dopise nositi, a istodobno se mora udovoljiti željama.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, i izdavatelj i odgovorni urednik: Josip Drezga.

Ženske

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, naročito od ljetnih pjega, a koje hoće da dobiju i da održe meku kožu, neka upotre-bjavaju kod pranja samo **STECKENPFERDOV SAPUN** od ljljanovog mleka (Znak Steckenferd) od **BERGMAN & COMP.** Tetschen a. E. Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekar-nama, drogerijama, par-fumerijama itd.

Jednog ili dva dječaka

koji kane pohađati novom školskom godinom mjestnu realku prima na hranu i stanovanje Obitelj bez djece u Varošu-Sibenik. — Kuća se nalazi u blizini škole. — Uvjeti povoljni. — Obratiti se na g. T. Colombo poduzetnika Šibenik-Varoš.

PRODAJE SE

dobro sačuvani **bleickl** od Firme Joh. Puch se torpedo freilaufom. Gume Kosmos. Garancija 12 mjeseci. Ciena mu je K 150— — Obratiti se na g. **ANTUNA LILIĆA** — **DRNIŠ** (Dalmacija).

PITOME ZEČEVE

(Kuniće) do 30 funti težki, mladi po K 150. za razplod od K 6 pa na više razaišlje **SCHWAB, WIEN, Wimmergasse 1.** Cienike badava.

Častim se javiti p. n. obćinstvu, da sam otvorio podpuno preuredjenu gostionu

Ajmo u Jove

nalazeću se u sredini obale, odakle je strancima na svake odlazke parobroda najzgodnije. Kuhinja je domaća. Topla i hladna jela uvijek. Vina domaća najbolja: crno, žuto i opol. Pivo izvrstno Puntigam. Cene veoma umjerene. Poslužba točna.

Preporučujem se obćinstvu i strancima jamčec za sve rečeno s poštovanjem

MARKIOL JURAS.

INSAM & PRIMOTH

St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Kiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedaonice križni putevi, razpela, **jaslice** itd.

Katalog uzoraka s cienama daje se badava. Za dostavu naručbe do Stacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručielj.

Kavin doručak od Franckovog „Enrila“

je polentom vanredno tečan, zdrav i jeftin. Litra „Enrilo“-kave stoji zajedne sa šećerom od prilike 4 filira, koja je količina uz polentu dostatna za četvoricu.

Zahjevajte kod svog trgovca

Franckov „ENRILO“.

Isti kuhajte i onda pokušajte

vrućeg za doručak, a hladnog za gašenje žedje!

VELIKA ZLATARIJA

Gi PLANCIC
Vis = STARIGRAD-Valuluka

Bogato snabdjevna podružnica **ŠIBENIK.**

LJEPOTA i UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER-THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće **M. V. ŠKUBANJA** — **SIBENIK** (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40
" " " " " II-e " " " " " 1-60

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40

" " " " " IV-e " " " " " —80

PRIJE UPORABE

POSLE UPORABE

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2.000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA V. JEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMJU NAJKULANTNIJE. IZPLATEINA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE - - - BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. - - -

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTIV GUBITKA ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. - - - NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - - -

Krondorferova

alkalička naravna kiselica.

Dobiva se u drogeriji V. VUČIĆA, Šibenik

HRVATI! KUPUJTE ŽIGICE „SV. ĆIRILA I METODA!“

Papir i tuljevi za cigarete
ABADIE
PARIS
Dobiva se u svim trafikama

Grubišić & Comp.

u Šibeniku

Odpravnništvo i stovarište za umjetno gnojivo

CALCIUMCIANAMID-A

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia).

Upute i razjašnjenja o uporabi na zahtjev badava i franco.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5,-, a uvezano K 6,-, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata:

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

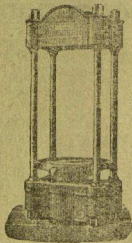
Bogati ilustrirani otk. - - - - -

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
:: :: :: DARSKIH STROJEVA :: :: ::

RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

:: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti badava.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

- ANTE ZORIĆ — ŠIBENIK — (DALMACIJA). -

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima Izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaće potrošači ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe. se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

Hrvati! Pemozite „Družbu sv. Ćirila i Metoda!“

Kako da se očuvamo od želudačne bolesti?

Sa želudačnom bolesti u današnje vrijeme jako mnogo ljudi boluje, a da se tome preduzetne preporučam u zgodno doba uporabu

Dra. ENGEL'schen NECTAR

koji okrepljuje želudac i omogućuje dobru probavu, te čini svakoga potpuno zdravim. Tko dakle želi očuvati svoje zdravlje do najviše starosti, neka upotrebljava izvrsno i hvalevredno sredstvo:

Dra. Engel'schen Nectar

Ovaj izvrstan Nectar pronađen je od soka iz raznih bilina pa mješan sa dobrim vinom. Djelujesa svojim sadržajem na svježost, jakost i probavu. Osim toga je izvrstan liqneur za želudac, odnosno želudačno vino i nema nikakve škodljive posljedice. Zdravi i bolesni mogu za poboljšanje zdravlja upotrebljavati. Nectar djeluje kod probave i prouzročuje praviljenje sokova.

Preporuča se osobito za one

Dra. Engel'schen Nectar

koji žele imati potpuno zdrav želudac. Nectar je izvrstno sredstvo protiv želudačnog kataru, grčevima, boli i slaboj probavi ili stuzu. Isto tako NECTAR odstranjuje zacepljenje, ukočenost, kolikui srčanu kucavicu, a daje mnogo bolju mirnoću, tek i ugodno spavanje, dočim bezsanicu, glavobolju i nervoznost uništava. Uslijed svoga djelovanja, NECTAR na daleko uživa dobar glas, NECTAR djeluje da si kriepak i veselo.

NECTAR se dobiva u bocama za 3 i 4 K u ljekarnama Šibenika, Sinja, Skradina, Druška, Tiesna, Biograda na moru, Vrlike, Knina, Zadra, Benkovca, Kaštelstarog, Splita te u svim većim i manjim mjestima Dalmacije i u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Takodjer razasijaju ljekarne u Šibeniku 3 i više boca „Nectar-a“ po originalnoj cijeni i sva mjesta Austro-Ugarske.

Čuvajte se patvorenja!

Zahtjevajte samo izključivo

Dra. Engel'schen Nectar

Moj NECTAR nije nikakova tajna. Sadržina mu je: Samo 300, vinskog žesta 150, malinov sok 100, crveno vino 100, sok od jagoda 100, sok od trešanja 200, stollnik 30, šumek jagoda 30, pelina 30, korovak, anis, ostroperac i drugo korjenje po 10, poistalano sva stupa.

SINGER

„66“

IVAČI STROJ
NAJNOVIJI I NAJSAVRŠENJI.

SINGER

IVAČI STROJEVI
SINGER MOGU SE DOBITI SAMO U NAŠIM VLASTITIM DUČANIMA.

DRUŽTVO SINGER A. D. ZA ŠIVAĆE STROJEVE

ŠIBENIK — GLAVNA ULICA.

Na zahtjev šalju se sve upute. Uzorci vezova kao i šiveni uzorci šalju se badava i franco.

PRODAJEM SVAKOVRSNIH KOŽA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU SE I PISMENE NARUČBE IZ VANA UZ POUZEĆE, A POZNATIM I :: BEZ POUZEĆA DO IZMINUCA UTANAČENOG ROKA IZPLATE. ::
IMADEN VELIKU ZALIHU GOTOVIH CIPELA I RADIONIČU SVAKOVRSNE OBUČE I OPANAKA. IZRADIJUJE SE BRZO I TAČNO PO NAJFINIJEM I NAJMODERNIJEM SISTEMU. PODPISANI SE OSOBITO PREPORUČUJE GG. ĆINOVIĆIMA, G. KRALJ. VOJNIČTVU, ORUŽNICIMA I FINANCIJAL. STRAŽARIMA. PRODAJE SE TAKODJER I NA MJESEČNE OBROKE.

AUGUST ŽIGON — ŠIBENIK.